Бра... Вівторок, 25. листопада 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 238-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Зайнятий Солнєчногорскій

Дальші успіхи наступів на середньому відтинку східнього фронту. — Успішний протинаступ в північній Африці.

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, — 23. 11. Головне Командування Німецьких Збройних Сил подало в неділю, 23. 11:

На а східньому фронті осягнено дальші успіхи в наступах. На морі довкола Англії важко пошкоджено поцілами бомб минулої ночі два торговельні кораблі середньої величини. Треба числитися з втратою тих кораблів. Дальші налети зверталися вдень проти промислових споруд Шкотії. Останньої ночі бомбардовано з успіхом пристаневі смуги на англійському південно-східному побережжі.

В північній Африці німецько-італійські відділи знищили в успішних боях з британськими відділами, які підійшли з південно-східнього напряму, понад 200 панцирних боєвих возів і коло 200 опанцеревих возів. Італійські сили, що окружають Тобрук, відбили сильні спроби вилому залоги Тобруку, які підтримували панцирні вози. У сильних летунських боях противник втратив 25 літаків. Летунськими налетами на британську летунську базу знищено більшу скількість бомбовиків. Битва в північній Африці триває дальше при важких боях.

—o—

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 24. 11. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

На середньому відтинку східнього фронту зайняли ми в наступі дальші місця в терені. Після завзятих боїв панцирні війська зайняли місто Солнечногорській 55 км. на північний-захід від Москви. Успішні налети летунських сил зверталися на залізничі споруди в просторі довкола Москви. Вдатно скинені бомби перервали кілька залізничних ліній.

Перед Петербургом знову з важкими втратами заломилися спроби вилому противника. При цьому знищено 8 ворожих повзів, між ними 7 дуже важких. Важка артилерія продовжувала поборювати воєнні обєкти в Петербурзі.

На англійському південно-західньому побережжі бомбардувано останньої ночі різні пристані. При спробах налету британських ловецьких ескадр зістрілено над побережжям Каналу 7 ворожих літаків.

В північній Африці також вчора успішно відбувся протинаступ німецько-італійських військ та летунських ескадр у випробуваному братерстві зброї. Знищено багато інших ворожих повзів. Кількість полонених і добичі зростає. Бій на південь Тобруку, як також наступи сильних британських військ на фронті Солюм-Бардія ще тривають.

Летунська смерть полковника Мельдерса

БЕРЛІН. — Інспектор ловецьких летунів, полковник Вернер Мельдерс упав 22. 11 в часі службового лету курєрським літаком, яким він сам не кермував, біля Бреславя. Непереможений ворогом, переможець у 115-ох летунських боях зустрінув в такий трагічний спосіб летунську смерть. Осяги та успіхи цього щойно 28-літнього славного німецького летуна, що горів боєвим духом, безприкладні. Дня 15 липня 1941 р. Фірер і Начальний Вожд Збройних Сил надав командорові полковникові Мельдерсові після його 101 повітряної перемоги, як першому воякові німецьких збройних сил, найвище німецьке відзначення хоробрости.

У признанні небувалих заслуг полковника Мелдерса Фірер і Начальний Вожд Збройних Сил наказав, що ловецька ескадра, яку дотепер Мельдерс вів до таких могутніх перемог, має в майбутньому носити його призвище. Одночасно Фірер зарядив для полк. Мельдерса похорон на державний кошт.

—o—

Успішні німецькі налети на мурманську залізницю

БЕРЛІН. — Німецькі летунські сили перевели 22. 11. більшу кількість успішних налетів на відтинку Кестенга Мурманської залізниці. В кількох налетах бомбовики під охороною ловецьких апаратів заподіяли большевикам значні втрати. Численні приготування Совітів були цілком розбиті. Зізнання полонених стверджують, що Совіти мали на цьому відтинку великі втрати в убитих і ранених.

Німецькі війська в часі успішної оборони перед завзятими большевицькими наступами на цьому відтинку північної частини східнього фронту, взяли за час від 14 до 20. 11. — 2.500 вояків в полон. У тих боях большевики втратили 153 панцирних боєвих возів, між ними більшу кількість найважчих і 19 гармат різного калібру. Одна тільки змІцнена дивізія піхоти знищила 93 панцирних боєвих возів, а німецькі спадні літаки у сміливих атаках знищили 15 совітських панцирних боєвих возів.

Під Севастополем большевики перевели 22. 11. більшу кількість протинаступів проти відтинку одної німецької дивізії піхоти. Совітів відбито з кривавими втратами, причому в боях за одну тільки місцевість вони втратили 4000 вбитих.

Завдання еміграції

Вістки з краю свідчать про те, що громадянська мораль і національна ідеологія в Україні доволі скристалізовані, а практична життєва мудрість стоїть навіть доволі високо.

До всіх цих духових витворів широких українських мас еміграція повинна поставитися з найбільшою уважливістю. Бо недооцінка цих елементів світогляду народних мас поруч із пересоцінкою ідеологічних витворів власних, еміграційних може принести до шкідливих духових дисонансів, а то й спричинити небажані психологічні конфлікти. Тут не треба забувати, що суспільно-громадянське життя нашого еміграційного загалу, в тому надто довгому часі, проходило в неприродній і через те нездоровій атмосфері повної відірваности від рідного ґрунту, наслідком чого логічно повстав певний психологічний розрив між еміграцією та народньою масою, а також втрати звязку з народньою традицією. Тож мусимо перестерегти самі себе від надмірного захоплення ідеологічною творчістю еміграції, творчістю, що зродилася „поза межами простору й часу", а через те позбавлена органічного звязку з рідною стихією. Мусимо вимовити цю пересторогу, щоб не допустити помилки — не зігнорувати психологічного підложжя української національної думки та напрямної лінії розвою нашої історичної традиції. Усвідомити собі цю життєву істину — це значить устерегти себе від так прикрих для кожного емігранта ідеологічних та тактичних конфліктів зі своїми земляками після свого повороту.

Які ж психологічні настрої та морально-духові успосіблення повинні бути в кожного емігранта, як вступає на рідну землю? В першу чергу — вільність думки від будь-якого самозасліплення та переоцінка своїх здатностей, своїх життєвих заслуг підчас перебування на еміграції. Навіть найбільше заслужені можуть сказати хіба одно: що чесно виконали свій обовязок і зробили те, що повинні були зробити. — Потім почуття цього обовязку невтомної праці та резиґнація з права, хоча би й заслуженого, відпочивати на рідній землі. Також треба зректися тих усяких претенсій на провідні становища, зокрема в громадянському та національно-політичному життю, бо ці прийдуть самі собою, якщо цього буде вимагати справжня життєва потреба.

Свої творчі сили наша еміграція повинна реалізувати на полі фаховому і то в тих ділянках народнього господарства, чи національної культури, де хтось почуває себе найбільше компетентним та може принести максимальну користь.

Також на полі організаційному — в громадянському, економічному, професійному, фахово-технічному, культурно-виховному й мистецькому життю, де чимало емігрантів може поділитися своїми цінними знаннями про організаційні форми життя на заході.

В ділянці культурно-освітній, якої працівниками повинні бути тільки інтелекту

вільно-сильніші одиниці еміграційного загалу, цілий цей загал може бути реально корисним своїми прилюдними виступами, метою яких має бути ознайомлення українського суспільства з формами громадянського, товариського, родинного, професійного, інтелектуально-духового, церковно-релігійного та культурно-виховного життя в тих чужих країнах, де вони мали нагоду побувати.

На полі технічно-практичному емігранти, побачивши кусник світу, можуть поділитися тим набутим досвідом із земляками, передати все те в широкі народні маси.

Поза всім цим, як суспільний елемент з великим життєвим поглядом та значним практичним досвідом, еміграція мусить взяти участь у процесі формування нового світогляду нашого народу, що має стати гармонійною синтезою відвічної традиції та найздоровіших, життєтворчих і конструктивних складників західньо-европейського життя.

Борис Лисянський.

У подільському селі

КОЛГОСПИ — НАЙГІРШЕ ЗЛО НА СВІТІ — НЕ ВЕРНУТЬСЯ ВЖЕ НІКОЛИ.

(Від власного кореспондента)

Львів, у листопаді 1941.

Недавно мали ми нагоду відвідати добре нам знане, середньо-велике село на Поділлі, в чортківському повіті, що має до 500 хат-господарств і коло 2.500 душ населення. Село, як майже всі подільські села, має марку заможнього й доволі культурного; хати в ньому просторі, гарно вибілені, з великими вікнами, менш-більш в одній третині покриті вже не соломою, а черепицею або бляхою; з нього вийшло немало свідомої та активної української інтелігенції, що покінчила не тільки середні, а й вищі школи.

Очевидно, що в селі, яке лежить при головному тракті на лінії Бучач-Чортків-Гусятин, і має у себе залізничу стацію, пошту, станицю поліції і т. д., виріс за большевицьких часів колгосп. Боронилося село проти нього довго, як могло, та вкінці большевики зломили його опір підступом і терором. Перед початком німецько-совітської війни було вже в колгоспі коло 120 господарств, майже всі власники яких опинились там проти власної волі.

Коли питаємо тепер людей про колгосп, то всі вони, не виключаючи й найбідніших, говорять про нього з найбільшою ненавистю та проклонами. „Це ніщо інше, тільки вигадка сатани", „це просто кара Божа" — чуємо з усіх сторін. Так і видно, що колгосп із усім своїм проводом та своєю господаркою допік усім до живого, вївся людям у печінки. Їх оповіданням про те, як поводилися проводирі колгоспу (яким одиноким жилось у селі добре!), як знущались над цілим селом, як цькували одних проти других, як силували не тільки молодих, здорових людей, але також старих, слабих фізично чоловіків та жінок до найтяжчої праці в колгоспі від досвітку до пізної ночі, нема кінця. Чи ж дивно, що один молодий господар у селі під тягарем усіх тих колгоспних переживань і страхіть збожеволів і його мусіли відставити в Кульпарків? Там він розповідає і своєму окруженню і лікарям постійно тільки одно: як його страшили вивозом на Сибір, коли не запишеться у колгосп, як йому забрали потім пару коней, віз, корову і т. д., як били жінку, що боронила свого добра, як опісля вимусили його підпис під заявою, що він годиться вступити до колгоспу, як зареагувала на це його жінка і як по тім усім його гнали кожного дня, наче за найстрашніших часів панщини, на роботу то до колгоспу, то до будови аеродрому в сусідньому селі...

Отже читач сам може збагнути, наскільки зненавиджені в нашому народі колгоспи — а все те завдяки тій безоглядній політиці, тому безшабашному доктринерству большевиків, що задумали одним махом перетворити чисто аграрну країну в якусь комуністичну спільноту. І вийшло таке, що село, в якому може й були одиниці невороже колгоспам, стануло як один муж проти них та зненавиділо цілою душею — саму ідею колгоспів. Чи сподівалися чогось подібного большевицькі доктринери?

Наслухавшись болючих селянських оповідань про колгоспну неволю, питали ми з черги про те, як управильнено земельні справи в селі після ліквідації колгоспу. Показалося, що все пішло гладко і без ніяких терть, що заслуговує тим більше на увагу, коли зважити, що большевики зробили все можливе, щоб аграрні відносини в селі якнайбільше заплутати. Не зважаючи на те, наше селянство виявило велику зрілість та здисциплінованість і не пішло на ніякі самочинні виступи чи ексцеси, хоч ішло тут про таку преважну й наболілу справу, як земля. Видно, що інстинкт порядку й дисципліни глибоко вкорінений у нашій селянській масі і це треба нам особливо високо цінити.

Конкретно розв'язано земельну справу в селі так: Всю землю, що перейшла була під колгосп, перейняли її власники назад у своє посідання, з тим, що дотеперішні колгоспники мали її обробити до кінця і за це дістати половину збору ячменю, бараболі, кукурудзи, а само половину збору призначено... ві з ерекціонального й церковного... що, очевидно, теж було у володінні колгоспу. Худобу і господарське знаряддя дістали теж назад правні власники, а прибуток (приплід) роздано між тих сільських бідаків, що ніякої худоби не мали. Завдяки цьому тепер у селі майже нема господарства без корови (таких родин, які не мають власної корови, найвище 5 відс.). У тих випадках, де вже оброблене (засіяне чи засаджене) поле перейшло під колгосп, його власник збирав собі повний збір для себе. Після цьогорічного збору, себто з осени ц. р., все землеволодіння в селі вертається до свого попереднього стану, так як воно було в 1939 році.

Окремо треба ще згадати про ту дуже поважну частину селянських піль, що були зайняті під аеродром, що його большевики будували з надзвичайним поспіхом на пограниччі чотирьох сусідніх сіл. І ці поля селяни з приходом німців розмежували в порядку та без сварок, але ця земля буде надаватись під управу ріллі щойно після великанської праці: її треба буде спершу основно вичистити з піску, шутру тощо, а потім кілька разів переорати та аж тоді братись до садження бараболі чи засіву збіжжя.

Не зважаючи на такі перспективи, селяни вірять у краще завтра, бо вони переконані, що найгірше зло на світі — колгоспи — не вернуться до них уже ніколи.

Львовянин.

Д-р Франк в Берлінській Пропагандовій Станиці Ген. Губернаторства

КРАКІВ. — Ген. Губернатор д-р. Франк відвідав підчас свого побуту в Берліні недавно відкриту пропагандову станицю Ген. Губернаторства на Унтер ден Лінден. Ген.-Губернатор відвідав приміщення станиці, а в звязку з тим також теперішну виставу, на якій показують продукти ремісників в Ген. Губернаторстві, як також промислові фабрикати просторів над Вислою. При цій нагоді мав д-р Франк розмову з віцепрезидентом німецького Райстагу і відомим провідником господарки, державним радником д-ром Штравсом.

—о—

Промова Ген. Губернатора д-ра Франка в Домі Німецького Фронту Права в Берліні

БЕРЛІН. — Під проводом Ген.-Губернатора міністра д-ра Франка відбулося в Берліні в домі німецького фронту права ділове засідання націонал-соціялістичного союзу для плекання права. В промові зазначив д-р. Франк, що перемога зброї Адольфа Гітлера буде рівночасно перемогою права. Теперішні воєнні події на Сході є доказом чистоти і творчої сили ідеї права, яка розторощує вкінці режим насильства і терору, яким був Совітський Союз. На Сході буде міг німецький оборонець права саме в надходячій добі порядкуючої роботи дати доказ того, що він зуміє, як цього докази він вже дав беззастережено в Ген.-Губернаторстві. З перемогою німецької зброї злучена охорона власности, чести, свободи і життя. Тепер починається також нова доба адміністрації на Сході.

—о—

Совітський підводний човен затопив один турецький корабель

АНКАРА. — Ціла турецька преса поміщує в найбільшому оформленні на трьох або чотирьох шпальтах вістку видану бюром „Ажана Анатолі" про затоплення турецького корабля совітським підводним човном. Преса здержується покищо від всякого обговорювання інциденту, бо нема ще остаточного висліду урядового слідства. Але вже спосіб оформленння вістки вказує на те, яку вагу прикладають до цього нового суперечного з правом народів та провокаційного інциденту.

Впродовж слідства в справі сторпедування двох турецьких кораблів на Чорному морі переслухував турецький консуль болгарської пристані Бургас кількох з тих, що вирятувалися. З їх зізнань вийшло, що атакуючий корабель був без сумніву совітський та що він стріляв на турецьких водах. Корабель „Ениджє" мав вправді модерне рятункове приладдя, але напад прийшов так скоро, що залога не мала часу ним покористуватися і треба рахуватися з тим, що 12-ох моряків убили.

В тутешніх поінформованих кругах уважають невиключеним, що турецький уряд сконфіскує на основі вислідів слідства совітські кораблі, які під цю пору перебувають в турецьких пристанях. Так напр. совітський пасажирський корабель „Сванетія" (4.125 тон) не покидав від вибуху ворожих дій між Німеччиною і Совітським Союзом пристані Царгороду.

—о—

ЗМІЦНЮЮТЬ СОРАБАЮ.

ШАНГАЙ. — Впродовж останніх 9-ох місяців подвоєно при гарячкових зусиллях голяндського кольоніяльного уряду — озброєння та величину голяндсько-індійської бази в Сорабаї, в якому може знайти місце більша кількість воєнних кораблів. Будови касарень для 15.000 людей стоять перед викінченням. Будують 6 варстатів для направи ушкоджених кораблів. Поглиблюють попри існуючу воєнну пристань, другий пристановий басейн для менших одиниць. Британський часопис „Норс Чайна Дейлі Нюс" подає, що уряд Голяндської Індії замовив більшу кількість мінятурних кораблів. Корабельні варстати мають бути в можности приймати моторові торпедовці, як також американські гидроплляни типу Кетелайн, яких Злучені Держави Америки доставили Голяндській Індії до морських стежних цілей.

Брати знад Дніпра

В малім містечку під Варшавою приміщено групу полонених совітських вояків. Над річкою Бзурою, відомою з боїв в 1939 р., є бараки, в яких живуть полонені і працюють над рікою...

В містечку й околиці живе кільканадцять українських родин, зорганізованих у делегатуру варшавського УДК. Серед них відразу виринає питання: може між цими полоненими є українці? Треба їм помогти.

Справу навязання звязку з полоненими поручено б. старшині Української Галицької Армії, учителеві по професії. Вибір як немож кращий. На перший запит зголосилось 29 вояків, що вони українці. Всі хочуть нараз говорити, всі оживлюються... Взяли їх у полон за Мінськом. В останніх днях боїв замішання — нічого 6 днів не їли. Потім виснажуюча їзда поїздом, марш до бараків, згодом дезинтерія... Тепер шістьох українців лежить у лікарні і має добру німецьку лікарську опіку.

„Але кількох наших вже вмерло" — кажуть полонені. Чи може бути щось сумнішого над таку смерть. Молоді хлопці, майже діти; за ввесь свій вік під совітською кормиґою мало зазнали добра; і тепер смерть на чужині і поховані у чужій землі. І для кого ця смерть, за що, по що? За „любимого вожда народів"?

Два роки тому, в 1939 р., таксамо марно гинули українські хлопці за такуж чужу справу — за „жечпосполіту". Власне у цьому бараку стояв 10 п. п., що найменше у третині складався з українців з Тернопільщини. В сусідніх полках відсоток українців був більший. У бою над Бзурою немало їх полягло. Ось на тутешнім цвинтарі хрест з написом: „капітан Бабенко" і „спелнілесь свуй обовйонзек". Це вже так жінка-полька казала виписати. І це наше прокляття бездержавности!

Полонені говорять не найгіршою українською мовою, лише „закидають" інколи московськими словами. Взагалі українці корисно відбиваються від загальної маси сов. вояків. Правда, сов. режим немов задержав їх у духовому розвитку, вони всім цікавляться мов діти, але ця дитяча наївна цікавість вражає симпатично. Вона свідчить, що сов. режим в них душі не вбив і з них тліє іскра Божа. Здається, вистарчить одне добре слово і вся большевицька налетілість зникає мов полуда.

Після відвідин відпоручника Делегатури українців виділено в окрему групу. Вони дістають кращу їжу, взяли їх до легшої праці. При других відвідинах полонені змінилися до непізнання. Зникла застрашеність і притупленість, вони сміються і кричать: „Будемо два рази ліпше і більше працювати. Будемо держати чистоту коло нас!" Оповідають, що дістають на обід щодня мясо, подвійну порцію хліба. Вони мають розвинене почуття товариськости і просять не забути за їхніх товаришів, що у лікарні. Тішаться, що перевели їх з бараків до касарні, мають тепліше. Найбільше тішиться цей без взуття. Він — зрештою — буде вже мати черевики. Бо серед місцевих українців збудилася спонтанна охота помагати придніпрянським братам.

Отже підсумовуємо *перше* загальне враження: Хтось сказав, що в Україні треба буде нашим братам випростовувати хребет. Можливо, що у містах, де елемент московський, або змосковщений, большевицька їдь сильніше вілася в душі. Але цим полоненим, що тут бачимо, випростовувати душ хіба не треба. Ми маємо їх навчити европейського способу життя. А до цього вони рвуться. Ось між групкою є один інтелігент, Красний Павло, що скінчив будівельний інститут у Москві. Він, а за ним інші, відразу самі домагаються: „чому ви нам не принесли книжок, ґазет. А то тут нудьга, що хоч до стіни говори!"

Наші брати знад Дніпра перейшли тверду большевицьку школу і з неї вони винесли не лиш негативні риси. Такої товариськости, дисциплінованости, едности і реалістично-державницького способу думання нам-би вчитися від них!

На кінець кілька даних: Цих 29 полонених — всі молоді люди. Найстарший з 1909 р., наймолодший з 1921 р. По званні діляться так: найбільше, бо 11 є „господарів". Так вони себе називають, хоч працювали в колхозах. Це характеристичне. Сов. режим не вбив в них гідности селянина-господаря. Дальше є 3-ох шоферів, 3 зал. машиністів (один працював аж в Алма Ата), двох робітників з деревного промислу і по одному — будів. технік, телеграфіст, тракторист, шлюсар, технік водопроводів, один звич. заробітник, один коваль, швець, пекар і бондар. Німецький підстаршина зі сторожі табору аж дивується: „я й не знав, що я маю в себе таких фахівців". Ці дані потверджують, що фахівців в Україні доволі. Нема лише інтелектуалістів-науковців.

Незвичайно цікаве походження цих полонених. У цій групі зібралися люди зі всіх сторін України. Найбільше, бо 7 є зпід Курська. Ця частина української етнографічної території, як відомо, не була влучена до Сов. України. Там москалізація йшла повною парою. Тим відрадніше, що ці полонені свідомі українці й українська мова в них незла. Далі є 6 з Києва і Київщини, 3 з Донбасу, 2 зі Сумщини, 2 з Чернигівщини, 1 з Полтавщини, 1 з Харківщини, 1 з Запоріжжя, 1 з Дніпропетровщини, 3 з Поділля — саме зпід Винниці, Житомира і Камянця Поділ., врешті один з Краснодару (давніше Катеринодар) на Кубані. Отже ціла Украіна в мінятурі!

Між ними є двох з протилежних кінців України і характеристичне, як на них позначився вплив двох культур, між якими довелося Україні осцилювати: московської і польської. Один з них — Олекса Романенко походить з Кубані. По українськи не говорить, бо малою дитиною, 5 літ, переїхав з родичами в Харківщину, в якусь змо-

---

ЮРІЙ КОСАЧ. 19)

Рубікон Хмельницького

Тільки над ранком Хмельницький заснув. Спав горілиць, розкинувши руки, коротким вояцьким сном. Під головою було сідло, як у поході. Хмуре було його обличчя, жовте, нездорове. Проміні, продершись несміливо крізь вікно, пестили вилиці, чоло, важкі повіки, затиснуті уста. І здавалось тоді, що сплячa людина лагідніє та крізь сон усміхається.

Минали дні. Соймові роки в Варшаві вже почались, як донесли мандрівні купці. На Волі зїхались посли із усіх кінців Речипосполитої, з таборами, жінками й дітьми, в Варшаві стало глітно й шумно, надто войовничі прибували пани-посли й сенатори, легко хапались за шаблі й виповідали на голос послух божевільному королеві. Були бо три завдання у короловенят: зменшити ще більше королівську владу, скоротити ще більше його доходи й не дати йому зброї до рук, щоб раз на завсіди відхотілось йому авантурничих плянів та небезпечних комбінацій. Партія королеви розгорнула широку діяльність; не шкодовано ні золота, ні меду, ні обіцянок. Обдаровувано панів щедрими упоминками, поєно челядь і чернь до смерти, роздавано староства й ґрунти на Подніпровю кожному, кто хоч трохи виглядав на невдоволеного політикою короля. Він бо шляхту хотів замінити у хлопів, а хлопів пошити в гербових — аґітувала партія королевенят і королеви на передмістях, де пили, бенкетували й викрикували чубаті бутні пани, називаючи себе нащадками римської республики...

Хмельницький ще того ж вечора довідавшись про настрої послів, написав листа до й. м. короля. Коротко звітував про подорож із Франції, про стан корпусу, нагадав про розмову з квітня минулого року, коли то обіцяно було виплатити козакам залеглість, віддати гармати й чайки та збільшити реєстр до 12 тисяч. Вкінці благав короля держатись гостро із ворогами, бо козаки залізною стіною стоять за ним і стане їх ще більше, щоб раз на завсіди шляхетську сваволю наховстати, лишень треба, щоб король його милість не відступив од раз даного слова й вольності прадавні, славним королем Стефаном Баторієм дані, повернув Низовикам і, встоявшись замахам лютої гадини королевенят, разом із усією Єввропою (а принаймні із вірними святій справі народами й їхніми володарями) на Турчина виступив, несмертельну славу собі й воїнам, йому відданим, цим чином блискучим стягаючи. Він же — капітан Габданк-Хмельницький із усією козацькою старшиною лежатиме в Ґеданумі на гібернах, терпеливо ждучи королівського наказу, готовий на перший поклик виступити в похід, щоб на Буджаку, чи ще може в Камянці або в Хотині, з усім низовим рушенням зеднатись для протитурецької акції.

Цього листа, защитого в шапку, передав Хмельницький вечером Ганджі, щоб його з бравим драґуном із роти Ремиґіяна Сурина, Котровичем, вислав до Варшави.

— Скриню суплік далося б написати до короля, говорив Хмельницький до Усевича, що був із Мрозовицьким при ньому в господі; але ж завчасно, нехай перше переборе шляхетську бестію. Дай Боже, йому, крукхому, сили проти тиранків...

Хмельницький любив його — того химерного володаря. У закутині залізного серця шарілась тепла, лагідна жарина. Любив цю хвору, по дитячому веселу, по жіночому сумну, змінливу, химородну людину. Вірив у неї. Вірив у неї, з того менту, коли побачив її в варшавському замку, в чорних шатах, у гупелянді французького крою, у касторовій шапці із пірцем на великій голові, з діямантовим ланцюгом на шиї. Був тоді Володислав хворий, чи від гостця чи від недіспаної ночі, жовтий, тихий, чужий всім. Хмельницькому шкода було його — мов рідного брата, шкода, гей, сказав би тільки слово, посмів, а — рознесли б на шаблях всіх його лестивців, що за пазухою ножа носили на нього.

Вість про роки у Варшаві змусила Хмельницького спалахнути. Зпозарання оглянув всі козацькі табори й кватирування, побував у кузнях, де гартувались дула на мушкети, у людвисарнях, де лили картавни й фалькони з написом „Хмельніцкі те феціт", крикнув на поручників, щоб не давали людям бабіти, розпиватись; двох харцизів, що товклися за пригорщу сережок та перстенів наказав киями за шахрайство бити, а хто б у таборі лихву або пянство заводив, прикувати на три дні до гармати.

Взявши коня, із Мрозовицьким та Усевичем із табору пригалував до Артусового двора, оглянув козацькі гіберни, попробував у кашоварів страви, переговорив із Леслеем, шкотським капітаном, із Ясперсом, бранденбурським рітмайстром і далі помчав до пристані, до контуару французького купця Ляссаля, що до нього лист від Пера Шевалє, друга у Парижі, мав прийти на капітанове імя. І вернувшись, перекусив наскоро та знову писав листи, або диктував Усевичеві. Писав до кума Станислава Кричевського, до галицького друга ще з походу в Семигород з Лісовським, Семена Височана, до Івана Виговського в Луцьку, до амбасадора Тієполо і ґрафа де Брежі, до радника Телліє в Парижі...

(Далі буде).

сковщену околицю і там укр. мову забув. Він має провід над полоненими українцями, хоч сам рядовик, — як каже, бо документи понищили як йшли в полон, і цупко тримає свою громадку. Видно козацька провідницька вдача живе в ньому. Він уважно ловить слова відпоручника і каже: „Я також хочу бути українцем".

Другий це Ганніцький Віктор, зпід Житомира, римо-католик. „Ти може поляк?" „Ні, який я там поляк. Я українець" — відповідає рішуче. Це певно нащадок цієї дрібної шляхти, що прийняла римо-католицизм і спольщилася частинно.

Колись писав Липинський, що Україна аж тоді стане державою, коли в ній зеднаються три „нації": українська, польська і московська. Він, очевидно, розумів під цими „націями" — українців по крові, але різних культурних впливів. Ми це читали і не розуміли, або вважали за неможливе, тепер це виявляється правдою. На наших очах „москаль" Романенко і „поляк" Ганицький стають українцями. О. Г.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Большевики шанують жидівську релігію

Орган Антикомінтерну „УдССР-Дінст" помістив у ч. 112 з 5 листопада ц. р. статтю д-ра Дмитра Донцова п. з. „Єдина релігія, яку шанують большевики". Її зміст такий:

„Загально панує переконання, що большевики — це повні безбожники. Та це не відповідає правді. Большевики дійсно ненавидять релігію, але не кожну! Уважні студії протирелігійної літератури в С. С. С. Р. доказують, що вся боротьба безбожників у Совітському Союзі звертається проти всіх можливих релігій і головно проти християнської, але не проти мойсеєвої. Щоби це доказати, вистарчає взяти з річника 1941 р. місячника „Антірелігіознік" декілька дописів кореспондентів протирелігійного союзу.

„В українських містечках — читаємо там — кожний, кого би ви тільки не запитали, відповідає нам, що обрізування, як релігійний звичай, там і далі виконують, як це ділося колись. Треба сказати, що той звичай більше зберігають як якийнебудь інший. Так звані „моелі" влаштовують по містечках свої гостинні виступи таксамо, як це колись робили і виконують свою парцю". (Але діти християн залишаються нехрещені — д-р Д.).

„Зпоміж багатьох жидівських свят найдокладніше святкують Йом-Кіпур. В Самарканді того дня всі синагоги повні жидів... У деяких містах України і Білоруси, хоч того дня не святкують так величаво як колись, то проте святкують його так, що наперед постять, опісля їдять посні страви. Того дня всі старці є в синагогах. (Отже їх не попереміновали так, як церкви у театри — д-р Д.). Там, де випадає піст, все ж так зберігають пісні страви. В деяких околицях особливо врочисто святкують свято Пасрах (але християнський Великдень заборонений — д-р Д.). В більших містах є також рабіни, що відвідують хати вірних. Релігійні жидівські збори відбуваються також у приватних домах. У кількох містечах бувають дуже гарячі „клерикали", які дбають, щоби не вимер рід рабінів, вони вдержують рабінатські школи і стараються забезпечити „зміну варти". Наприклад у Бердичеві існує рабінатська школа, яку підтримували із закордону. Спеціяльно підібрані люди їздять по всіх усюдах, щоби стягати учнів з Гомля, Могилева, Харкова, Хвастова, Орла або Тули. (Ми нічого не чули про школи для православних священиків — д-р Д.).

Гірше ще те — завважує кореспондент — що між жидівською молоддю, яка називає себе протирелігійною, безбожникам залишається ще багато праці.

З дописів виходить, що жидівське населення живе своїм цілком відокремленим життям, життям добровільного гетта. Це дуже причиняється до того, що між жидами ще існують „релігійні забобони". Згідно з тими дописями „незнання російської мови — це перешкода для жидівської молоді користати з вищої соціялістичної культури... В жидівських школах російська мова є і для учнів і для учителів якоюсь напівчужою мовою". Для кожного, хто знає, як пристрасно і насильно Совіти поширювали між неросійськими народами знання російської мови як „мови світової революції", той жидівський культурний сепаратизм міг би бути загадкою. В дійсності це не є ніяка загадка: просто жидівсько-совітська влада толерує той жидівський культурний сепаратизм, якщо його саме не підтримує. Залишена впливові свойого національного життя „зовсім природно та жидівська молодь читає нові і старі жидівські книжки. Між старими є чимало з виразно містичним змістом. І майже немає ніякої спеціяльної жидівської протирелігійної літератури, щоби протидіяти тій містиці". Але навпаки, існує, як це загально відомо, протирелігійна література в українській або російській мові. Тут не відчувається ніякої недостачі!

„Релігійний фанатизм жидів", викликує в дописувача здивування. Він згадує випадки, в яких жиди прилюдно на вулиці опльовують жидівку, що вийшла заміж за нежида. В деяких колхозах, де перебувають жиди, святкують суботу. На дверях домів є „мезуси" (жидівський талізман).

Кожний, що бодай має якесь приблизне поняття про систему правління в Совітах, не повірить, що все те діється так, щоби про те не знала і щоби на те не примикала очей всевідуча і всемогуча совітська влада.

Большевики дійсно поборюють „опій релігій", але не опій жидівської релігії, якому жиди завдячують свою солідарність і свою гордість „як вибраний нарід".

Символічний акт на празькому замку

ПРАГА. — Тими днями відбулися в каплиці св. Вячеслава в соборі св. Віта врочисті оглядини чеських королівських клейнотів. Оглядини перевів заступник протектора, ген. поліції Гайдріх та президент держави д-р. Гаха. Точно в 12-ій годині ввійшли вони оба зі своїми почотами до каплиці св. Вячеслава. Після того як президент привітав заступника протектора, він звернувся до нього з такими словами:

„Пане Державний Протекторе! 15 березня 1939 р. передав я Фірерові Адольфові Гітлерові під опіку Великонімеччини країни Чехію і Моравію. Фірер прилучив їх, як Протекторат Чехії і Моравії до Німеччини. 15 березня 1939 року перебрала також Німеччина, від якої колись вийшла гідність чеських королів, охорону тих інсиґній, а тим самим і владу над ключами до них, Пане Державний протекторе! Як уповажненому Фірера в Протектораті передаю Вам 4 ключі до королівської скарбниці, що є в мене".

Заступник протектора відповів президентові так:

Пане Президенте! Як уповажнений Фірера в Протектораті переймаю простягнені мені ключі та тим самим охорону інсиґній. Як ці королівські клейноди є символом вірности Чехії і Моравії супроти Німеччини, так Ви, Пане Президенте, є признаним сьогодні з боку Фірера гарантом союзу і вірности Протекторату до Німеччини. Тому і віддаю Вам з сімох ключів, що є в мене, 3 ключі у Вашу опіку. Добачуйте в цьому довіря і зобовязання. Прошу Вас, Пане Президенте, відчинити та ввійти зі мною до королівської скарбниці".

Опісля відбулося святочне відчинення королівської скарбниці для оглядин інсиґній.

—o—

Безнадійна ситуація Москви

ТОКІО. — Кореспондент щоденника „Токіо Асаґі Шімбун" у Москві Гатанака прибув на бажання амбасадора Татекави до Самари. Він повідомив редакцію свойого щоденника, що на вулицях Москви зустрічається тільки старих людей, жінок і дітей. Ситуація Москви безнадійна. Місто робить враження наче всю молодь післали на фронт.

ПОЛІТИЧНІ КОМІСАРИ ЖЕНУТЬ РЕВОЛЬВЕРАМИ ВОЯКІВ.

БЕРЛІН. Частини одної дивізії, що зайняла на середньому відтинку одну місцевість, завдали большевикам важкі втрати. Після того, як німецькі вояки забезпечили добуті становища, заатакували їх два совітські полки, а що в дотеперішніх боях ці большевицькі відділи були вельми ослаблені, то політичні комісарі гнали їх просто вогневою зброєю у протиатаку на захоплене німцями село. Очевидно, атака обох полків зовсім заломився у німецькому оборонному вогні, а як ствердили втікачі, з обох полків залишилося внаслідок важких кривавих втрат у попередних днях ще всього тільки 600 людей.

ЯПОНСЬКА ПРЕСА ПРО ВОЄННУ ПІДГОТОВУ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ТОКІО. — Токійські часописи з пятниці демаскують постійну підготову Злучених Держав до війни з Японією на Далекому Сході, яка відбувається не дивлючись на японсько-американські переговори. Так шангайський кореспондент „Нічі-Нічі" повідомляє, що згідно з вістками, що надійшли зі Злучених Держав, Вошінґтон пробує придбати совітські далеко-східні приморські округи, як бази для операцій спрямованих проти Японії та Манджуко. З Нанкіну повідомляє „Йоміурі", що в південно-східній китайській провінції Кванґсі викінчено якраз три летовища та що дальші летовища в пляні. „Йоміурі" думає, що всі летовища віддадуть до диспозиції Злученим Державам. Той сам часопис повідомляє з Вошінґтону, що негайно після вибуху воєнних дій між Японією і Злученими Державами вони вмішаються у війну і поставлять до диспозиції Злученим Державам не тільки свої війська, але й свої бази.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ЛИСТОПАД.
25. Вівторок — Смч. Йосафата
26. Середа — Івана Золот.

— ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ ЗАМОВЛЯЮЧИХ У НАС КНИЖКИ, що покищо ДО ГАЛИЧИНИ не можемо книжок висилати, бо пачок до Галичини пошта ще не приймає. Усі такі замовлення просимо спрямовувати на адресу: „КНИГОТОРГ", ЛЬВІВ, вул. Чарнецького ч. 12.

„Українське Видавництво".

— ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ П. Т. УЧИТЕЛІВ, що ні денників ні програм навчання на складі не маємо і тому просимо їх у нас не замовляти.

„Українське Видавництво".

— БІБЛІОТЕКА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА у Львові звертається до всіх видавництв, редакцій та авторів і приватних жертводавців збирати й передавати свої видавництва, що появились за межами Східньої Галичини від серпня 1939 р., або просто на адресу бібліотеки (Львів, вул. Чарнецького 24), або за посередництвом Музею Визвольної Боротьби України у Празі (Прага-Нусле, Гутенштейнська 6) та „Українського Видавництва у Кракові (Кракав, Райхсштр. 34), зазначуючи, що це для бібліотеки НТШ.

— НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Краєвої Пасічничої Кооперативи „РІЙ" у Холмі відбудуться дня 30. листопада ц. р. в год. 11-ій у салі Кооперативи, Люблинська ч. 28. — Порядок нарад: 1) Відчитання протоколу з попередніх Зборів. 2) Звіт Дирекції з діяльности Кооперативи. 3) Звіт Контрольної Комісії. 4) Перевибір членів Надзірної Ради Кооперативи. 5) Внески і запити. В разі неприявности належної кількости членів на призначену годину, в год. 12-ій відбудуться правосильні Збори при всякій кількості членів. — Надзірна Рада. 2925 1-1

— ПОШТОВИЙ КУРС. Кандидаткам, що вислали до Українського Центрального Комітету прохання прийняти їх на поштовий курс, подається до відома: Поштовий курс пічнеться 3. грудня ц. р. Вступний іспит, від якого висліду залежить прийняття на курс, відбудеться дня 2. грудня ц. р. Особисте зголошення кандидаток дня 2. грудня в год. 8-ій рано в УЦК., Відділ Праці і Суспільної Опіки, Зелена ч. 26/7. Всім прийнятим на курс висилаємо окремі повідомлення поштою. — Український Центральний Комітет, Відділ Праці і Суспільної Опіки. 5х

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ зложили (в золотих): Заходом Делегатури УДК в Дуклі за місяць листопад: Е. Баньківська 2, м-р Л. Букатович 10, Г. Війтик 2, К. Війтик 2, М. Голик 4, д-р І. Гурко 2, П. Ґалчик 1, М. Запоточний 5, д-р М. Козіцький 10, І. Кавецький 10, М. Корецман 1, В. Кітик 1, В. Масік 2, О. Масік 1, К. Масік 2, Л. Масік 1, д-р Ю. Налисник 10, Н. Налисник 5, І. Онуфрик 2, І. Павліш 5, М. Пахолик 1, І. Парпляк 1, І. Татарський 2, П. Соха 1, Р. Соха 1, В. Татарський 3, А. Татарська 3, В. Танасійчук 1.50, В. і О. Тюхтій 5, А. Уляніська 4, Ю. Фецина 2, П. Фецина 2, І. Шапочка 4, В. Шулат 5, Д. Шквір 1, В. Яворницький 1.50, М. Папайдо 1, І. Ільницький 4, В. Лесняк 5, О. Бонковський 1.50, Ф. Скубіш 1.50, К. Рухель 1, П. Ґайда 10, інж. Р. Паюк 2, збірка на 1. листопада 20. — Заходом Делегатури УДК в Динові за місяць жовтень: УОТ Лісківка зібрав В. Геруля 6, УОТ Павлокома, зібрав О. Федак 46, УОТ Вара, зібрав о. Мисевич 30, УОТ Глудно, зібрав о. Гайдук 32.40. Шкільна дітвора — Глудно: кл. І. 2.17, кл. II. 3.18, кл. III. 4.04, кл. IV. 4.39, кл. V. 5.36, кл. VI. 3.40, разом 22.54 (зібрав Ю. Теодорович); о. М. Гайдук 3.80, Ю. Теодорович 4, П. Теодорович 4, М. Ярема 4, Е. Дяк 5, інж. М. Білинський 10, М. Івашків 5, Г. Бась 2, П. Бась 2, Е. Бутемер 2, О. Димчак 1, П. Кос 5, О. Бревка 2, О. Туцький 3, О. Лазор 1, І. Карпа 1, В. Хробак 5, М. Прокоп 5, М. Левицький 10, Кооп. „Будучність" 50, д-р Б. Дзюбанський 40, А. Касирик 10, О. Касирикова 2. — Члени Делегатури УДК в Конських: Я. Тишковський 20, А. Рудич 5, С. Винниченко 6, П. Яковенко 2, В. Валяк 5. — Громадяни з округи Балигород: о. Чучула, збірка Времіль 10, о. Григорович, збірка на соборчику балигородського деканату 35, о. Трицецький, збірка в церкві Супостяни 35.

— ПРАВОСЛАВНЕ ДУХОВЕНСТВО НА СТУД. ФОНД. Заходом Краківської Православної Духовної Консисторії у Варшаві зложили на фонд допомоги українському студентству за місяць вересень: ВПреосв. Архиепископ Палладій 50, збірка в церкві с. Фльоринка 4, збірка в церкві с. Перунка 2, свящ. І. Космій 2, прот. П. Тарановський 2, єром. С. Марчук 2, свящ. Е. Грезентович 2, свящ. Й. Перетрухин 2, свящ. М. Кухарук 2, свящ. І. Зданевич 2, єром. К. Ральцевич 2, збірка в церкві с. Сітниця 4, свящ. І. Сайчук 2, прот. І. Джулинський 2, прот. А. Рудіков 2, прот. Ф. Борецький 2, свящ. М. Коча 2. Разом 86 зол. — За місяць жовтень: ВПреосв. Архиепископ Палладій 50, збірка в церкві с. Фльоринка 3, збірка в церкві с. Перунка 2, єром. С. Марчук 2, прот. Г. Герасимів 2, свящ. Е. Грезентович 2, свящ. Й. Перетрухин 2, свящ. М. Кухарук 2, свящ. Л. Бичук 2, свящ. М. Гривнак 2, свящ. І. Зданевич 2, єром. К. Ральцевич 2, збірка в церкві с. Чорне 1, збірка в церкві сел. Святкова Велика 3.25, збірка в церкві с. Липовець 2, збірка в церкві с. Граб 0.90, збірка в церкві с. Сітниця 4, свящ. І. Сайчук 2, прот. І. Джулинський 2, прот. А. Рудіков 2, прот. Ф. Борецький 2, свящ. М. Коча 2.85, п. А. Мельник 200.

— ВИКАЗ ЖЕРТВ НА ДОПОМОГИ ПОЛОНЕНИМ УКРАЇНЦЯМ, вплачених (в золотих) від 1. серпня 1941 р.: інж. Віханський, Краків 50, о. Глібчук П., Ізби 10, Зубаль Я., Рудник 20, д-р Залужний, Краків 50, Решетило Т. 50, УДК Тарноберіг 200, Голець В., Пулави 120, Сандурський Р., Лишковичі 20, УДК Балигород (збірка) 1.167.35, Громада Бовин 54, УДК Краків (збірка) 45, УДК Ясло (збірка) 459, УДК Кельце (збірка) 421.50, Дзюбина С., Явірки (збірка) 72, УДК Кельце (збірка) 55.51, Бажалукова С., Балигород 20, Службовики ОСК, Перемишль 150, УДК Ченстохова 365, Вітошинський А., Відень 60, Бойкевич Р., Присуха 20, УДК Риманів 141, Кочержук Р., Люблин 50, проф. Бачинський О., Краків 10, Ґмитруґ, Замх (збірка) 10, Сушко і Янів С., Краків 40, д-р Малько І., Краків 1.000, УДК Люблин 455.10, д-р Горбачевський, Краків 20, Яцковський В., Краків 10, д-р Є. Ю. Пеленський, Краків 1.000, Філія УНО, Катовиці 280, Уряд Парохіяльний, Ясло (збірка) 110.30, Службовики УЦК, Краків 997.50, УОТ Опарівка 16, Буцяк В., Краків 10, Федак В., Дубровиця (збірка) 60, УДК Люблин (збірка) 442.53, Українські установи в ГГ 40.474.80 зол. — Краків, 15. XI. 1941.

— МІНІСТЕР фльоти Нокс заявив, що 4 великі криголоми, кожний містоти 5.000 тон, які збудували для охорони побереж Злуч. Держав, будуть вжиті для цього, щоб совітські порти Мурманськ і Архангельськ вдержати вільними від леду для корабельної плавби. „Есошієйтед Прес" додає зрештою при цьому, що тих кораблів не віддали навіть ще в будову та що їх діяльність підчас цієї зими через те й неможлива.

— БІЛЯ МІСТА МІРҐҐІЛЬ почали пускати в рух нову велику турецьку копальню міді. Досі відкинено вже 30.000 куб. м. землі, щоб добитися до багатих у мідь покладів, дальших 60.000 куб. м. треба ще усунути, щоб рудокопня почала працювати. Копальняне влаштування прибуло вже здебільшого на місце і ще цього року сподіваються уруxомити нову копальню.

— В СУБОТУ, 22. ц. м. посвятили найбільше летовище на Далекому Сході, летовище в Ісого. Самі ганґари, що належать до японського товариства летунської комунікації, займають 2,5 гектарів.

— ДЕРЖАВНИЙ департамент Злучених Держав повідомив, що Злучені Держави підписали з Мексиком договір, який обіймає шість точок та управильнює в першу чергу відшкодування за нафтові поля Злучених Держав, що їх у березні 1938 р. сконфіскував мексиканський уряд. Крім цього договір передбачує господарські та фінансово-політичні взаємини між обома країнами, м. і. нові закупи срібла в Мексику для Злучених Держав.

— ЯК ПОДАЄ „Дейлі Телеграф" із Капштадту, згинув генерал бригади Іди, член британської військової комісії для південної Африки. Він упав із літаком у горах між Ораніє і Наталем. Згинув також пільот.

— ПАНАМСЬКИЙ вантажний корабель „Санта Інзе" затонув у пятницю в гирлі Янтсе. Корабель був у дорозі з Шанґаю до Манілії.

— З ОГЛЯДУ на безприкладну депресію між філіпінськими продуцентами цукру, спричинену недостачею тонажу, зарядив президент Мануель Квецон загострення державної контролі над цукровим промислом.

—В ЧЕТВЕР повідомили, що сіямський уряд плянує велетенську програму розбудови залізниць, обчислену на понад 25 літ та понад 2.600 км. довжини. Рада міністрів Сіяму прийняла той плян. Його кошти обчислені на 160,000.000 тікалів.

— МИНУЛОЇ середи серед таємних умовин затонув у гирлі Янтсе японський прибережний пароплав „Байзей Мару". Затонуло при цьому понад 200 пасажирів-китайців. Корабель, що прямував із вантажем бавовни до Шанґаю, пропав із залогою та пасажирами під поверхнею води, ще поки встигли йому прийти на поміч недалекі рибодовні човни.

— ЯК ПОВІДОМИЛА американська аґенція „Юнайтед Прес" вошинґтонський уряд воєнної продукції наказав обмежити американське самоходове будівництво від лютня 1942 р. на 43,9 відс.

— ЩОБ СКІНЧИТИ з постійною недостачею хліба в Царгороді, управа міста рішила взяти у власний заряд приділ муки для пекарень. Управа міста зреєструвала запаси муки в гуртовників і млинах. Мають її видавати в майбутньому тільки на урядове доручення. Так сподіваються дійти до рівномірного розподілу та спинити нелеґальну торгівлю пекарів мукою. Недостача муки, та в звязку з тим і хліба, прибрала в останньому часі такі розміри, що царгородська преса доволі часто займалася навіть у вступних статтях тією справою.

Затемнення помешкань на терені Ген. Губернаторства обовязує від год. 16.55 до год. 7.50.

КОРОТКІ ВІСТКИ

* **Німецька Академія** для дослідів над летунством зійшлася 21. XI. на святочне засідання присвячене памяті генерал-оберста Ернста Удета, що згинув у службі летунської техніки.

* **Президент міністрів Тойо** висловив у заяві своє цілковите вдоволення з поведінки парляменту. Він запевнив, що уряд буде йти рішучо дальше шляхом здійснення національної політики. Він сподівається, що кожний зокрема зробить усе, „щоби перевести нарід через цю крізу, якій подібної ще не було, та здобути собі честь у співпраці над здійсненням великого завдання держави".

* **Мадярський** президент міністрів Бардошій переслав Дуче письмо, в якому пригадує, що Мадярщина приступила перед роком в урочистий спосіб до пакту трьох, який обєднав народи доброї волі до співпраці над світовим миром, та основами справедливости. Опісля Бардошій висловлює Дуче свої найкращі побажання для майбутньої співпраці заприязнених і союзних народів — німецького та італійського — і щасливого закінчення воєнних завдань.

* **Англійський** коментатор Лайкин заявив в англійському радіо: „Ми знаємо, що досі ніяка атакуюча армія в Росії не була в спроможності перенести сувору російську зиму, не маючи відповідних зимових кватир. Німецькі війська показали себе тимчасом здібними до незвичайно великих осягів. На мою думку — ми не повинні бути заскорі з нашим оптимізмом. Ми знаємо вже, що німецький організаційний хист може доконати величавих осягів".

* **Генерал Вейґан** відїхав у четвер до Антіб, де в своїй приватній посілості хоче продовжувати списування своїх споминів.

* **В Совітському Союзі** поширюється щораз більше невдоволення з війни, яку веде Сталін. Невдоволені хочуть припинення війни. В багатьох містах, м. і. у Москві, Горкім, Пермі і Царицині, вибухли заворушення. В Москві виарештували велику скількість т. зв. контрреволюціонерів і дефетистів. Робітники одної фабрики зброї в Ґоркім влаштували збори, на яких гостро критикували большевицьке ведення війни.

* **Ціла Еспанія** святкувала в минулий четвер у врочистий спосіб пяту річницю розстрілу большевиками основника Фаланґи Хозе Антонія Прімо де Рівери. В усіх містах влаштовано поминальні свята та жалібні богослуження. Головною подією дня були великі поминки над могилою Прімо де Рівери в Ескоріялі, куди перевезено смертні останки перед роком із Аліканте. В приявності голови еспанської держави, ген. Франка, зложено великий вінок. На святі можна було бачити майже всіх еспанських міністрів, як також цілий дипльоматичний корпус.

* **На запросини** німецького міністра господарки Вальтера Функа, болгарський міністер торгівлі, проф. д-р Слявчу Заґаров виїхав літаком зі Софії.

* **Як урядово повідомляють,** відкликано в суботу японського морського аташе в Лондоні, контрадмірала Тейхіо Кондо, з його дотеперішнього становища. Про іменування наслідника нема ще ніяких вісток.

* **Болгарський урядовий часопис „Днесь"** займається жидівством у Болгарії. Часопис стверджує, що жидівське питання є не лише господарським та расовим питанням, воно є прилюдною моральною проблемою. Зарядження проти жидівства в Болгарії мусіли би бути частиною цілої господарської, суспільної і моральної будови.

* **Положення** совітського петербурзького фронту стає все тяжче. Населення міста пробує втікати з нього, не зважаючи ні на гарматній вогонь із обох боків, ні на небезпеку наткнутися на міни. З міста прибувають щоденно втікачі. Совітський уряд відкидав завжди думку про піддачу Петербурга, але тепер мабуть ця думка здійсниться. Кілька днів совітське радіо подало, що положення Петербурга важке. Положення совітської армії зокрема нестерпне.

З НОВИХ ВИДАНЬ

„УКРАЇНА ВІД ЇЇ ПОЧАТКІВ АЖ ДО СТАЛІНА" Бенуа-Мешена.

Дві різновидні публікації Бенуа-Мешена про Україну лежать передо мною: первісна, як червневе число паризького місячника „Ле Докіман" („Документ") 1939-го року з підзаголовком „життєвий простір ч. 1" та багато ілюстроване; друга, як перевидання гарненькою книжкою з підзаголовком як вгорі та без ілюстрацій.

Біля цих публікацій так і ввижається мені її автор, Бенуа-Мешен так, як ми розстались напередодні німецько-польської війни, перед його виїздом останнім потягом, що ним можна ще було видістатися з Німеччини до Франції. Маловідо понад сороклітнє, миловидне, а рівночасно дуже інтелігентне обличчя цього шляхотного француза, опалене сонцем і морським вітром. З постаті він стрункий, спортовець; англійська файочка в зубах, на перший погляд нагадує британського воблимена найліпшої породи. Це, мабуть, привичка з часів світових подорожей в ролі особистого співробітника „часописного короля" Герста.

Зваживши, що Бенуа-Мешен упорядкував тисячі дипльоматичних нот в Лізі Націй, що він був головним редактором органу французького міністерства закордонних справ, що брав участь майже у всіх важніших інтернаціональних конференціях, можна собі уявити величезний обсяг його знання та круг особистих знайомств у ділянці інтернаціональної політики. Своїм двотомовим твором про історію поверсайської Німецької Армії, Райхсвери та Вермахту, що був премійований Французькою Академією Наук з одного, й удостоївся найвищої похвали Німецького Генштабу з другого боку, виявив і доказав Бенуа-Мешен свій надзвичайний талант історика, а разом із усіма іншими публікаціями („Пояснення до „Моя боротьба" Адольфа Гітлера", „Жнива всіх сорок" — денник воєнного полоненого та „Україна") свій мистецький стиль.

Усе це заставило мене дивуватися, що якраз француз такої міри занявся питанням України та її історії і звернувся до мене з проханням удоступнити йому якнайбільше джерельних матеріялів про українську минувшину, бо він вирішив написати поза згаданим популярним переглядом в „Ле Докіман" велику історію про Україну. На мій запит, що заставило чи спонукнуло його заняття історією України, я почув, що він, приділений молодим хлопцем до міжсоюзної комісії для догляду над переведенням плебісциту на Шлеську, мав нагоду пізнати безпосередньо поляків і їхній характер. Противорічність між картиною, що її собі змальовувано про поляків у Франції, а дійсністю, що він її пробадав власним досвідом, заставили його зайнятися перевіркою історичних відносин поляків. Перед його очима вилущилася тоді вся здемаскована ганебність поступовання тієї Польщі, яка перед цілим світом репетувала про заподіяну їй кривду від німців та москалів. Особливо ж трагічна доля свободолюбивого, усім своїм власним задоволеного й на ніяку чужу землю, ні на чужі добра не посягаючого українського народу врізала його надто. Ганьбою, що заплямовує честь цілої Европи було спокійно приглядатися, як перфідна Польща та просякнена азіятським духом Московія гнобили неймовірним способом ліпший від себе український народ, що боронив Европу перед Азією. Бенуа-Мешен чув себе співинуватцем як европеєць. Щоб усунути цю співину хоча б тільки із себе самого, рішив він представити своїм землякам справжню історію України, щоб і вони мали правильне поняття про народ, якого у Франції або зовсім не знали, або дивилися на нього тільки через чужі, головно польські та російські окуляри.

І так на прохання Бенуа-Мешена кинувся я із запалом розшукувати джерельний матеріял до історії України в доступних бібліотеках і архівах.

Вибух війни, програна Франції, німецький полон Бенуа-Мешена, відтак його муравлинна діяльність на становищі спеціяльного амбасадора в Берліні чи генерального секретаря французького уряду в Віші тощо, відсунули здійснення такого заміру на неозначений час. Але, як видно з передмови до перевиданої книжечки, Бенуа-Мешен задумує і надалі написати велику історію України.

А з яким подивугідним для чужинця відчуттям схопленої дійсности та якими чудовими поетичними фарбами вміє Бенуа-Мешен увіковічнювати своїм майстерним пером історичну долю України.

По зареєстрованні відповідей на питання, хто ще таке українці, з боку подорожуючого англійця (Тілтмен), москалів всіх забарвлень, поляків, румунів, мадярів та українських еміґрантів у Франції, Німеччині, Англії, Америці — Бенуа-Мешен пише:

„Що за таємниця скривається поза цими відповідями, які самі собі противорічать? Сучасна історія осволіла нас з багатьма драмами. Але тут комплікується драма аж до загадки. Бо у цьому старезному, напіврозваленому замку з марами, духами, що страшать, де блудить сумління Европи, що як Гамлет на терасі Ельзенор, засуджена на безсонність — зявляється новий мара-дух: фантом України. Кожний раз, коли Европа переживає важку кризу, що розбурхує її аж до основ, коли розлючуються її шваля — продирається свідком крізь щілини потрясеного будинку українське питання. Виринає воно повсякчасно наново, простягає свої безтілі, кістляві руки чимраз ближче і голосить: „Проклята доля запроторила мене в цю міжполосу, що не є ані життям, ані смертю. Скована кайданами, що є за важкі, щоб їх можна було самому розбити, ждуя від століття до століття, що може найдеться державний муж західньої Европи, що снитиме про мене та що освободить мене. Але подружжя між сном-бажанням, що його він леліє, а духмарою, що нею є я, не тріває ані досить довго, ані не є воно настільки міцне, щоб привело мене до життя... Вскорі розбивається такий сон серед брязкоту зброї. Потрясена на хвилину будівля Европи наново міцніє. Заслона з крови та вогню мене обгортає і закриває перед очима західньої Европи. Спокій споминає степи, а я мушу вертати в царство тіней. Як довго ще мусітиму вижидати, внчікувати, сподіватися?"

Щоб бодай започаткувати відповідь на патетичні оці фантомові запити, треба вдатися лише до одного засобу: розпитати власну історію цього народу, що його виеліменувано з історії".

Далековидний зір Бенуа-Мешена як історика з прозою осяяною поетичністю, охопив прекрасно минувшину від Мазепи з Карлом XII-им; його далековидний зір, як поета-пророка, збагнув і майбутнє України.

В. Косаренко-Косаревич.

Катастрофальне положення большевицького промислу

АНКАРА. — З Куйбишева повідомляють: З хвилиною захоплення Донецького басейну, окруження Петербурга та загрози Москви пропали для Совітського Союзу найважніші промислові центри. Тому, що позауральські фабрики не вистарчають для потреб червоної армії, пробували перетранспортувати деякі промислові заведення у глибину Совітського Союзу. Ця розпучлива спроба замінилася в катастрофу: Працю на старому місті непотрібно перервали, а на новому годі було її негайно розпочати. З приводу транспортових трудношів та головно з приводу поганої організації позаїздили поодинокі частини фабрик до різних місцевостей. Якщо йде про кваліфікованих робітників, то вони заїхали знову до ще іншої місцевости й отак відреставрувати фабрику було неможливо. Це божевілля доказує, що в провідних колах Совітів панує вже паніка, яка й доведе їх до остаточного погрому.

Евакуація Батуму й Баку

ВІШІ. — Американські кореспонденти повідомляють з Анкари та з Краснодару на Кавказі, що в Батуму та в Баку почалася загальна евакуація. Контролю на совітсько-турецькому кордоні незвичайно загострено, бо в останньому часі пробувало дістатися до Туреччини чимало втікачів, здебільшого національно настроєних грузинів. ГПУ мало перевести в Грузії масові арештування та безліч розстрілів. Проте поодиноким втікачам все ще вдається, зокрема на човнах продістатися до Туреччини, якої уряд мав вже інтернувати кільна тисяч таких втікачів через Чорне море.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., ¼ сторінки 180 зол., ⅛ сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер щирини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 60 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати чітку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigen teil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichstrasse 34. Fernspr. 230-80. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher: 102-79